

évvél a kolozsvári unitárius főtanodában volt tanítványi nevében Kovácsi Antal unitárius tanár továbbá a muzeum egyesület nevében Fináli Henrik egyetemi tanár, a kolozsvári főtanodai tanári kar, valamint az unitárius egyház nevében Ferenc József püspök s végül Kolozsvár városa nevében Simon E. kir. tanácsos és polgármester üdvözölték a negyven év előtti tanítványok külön üdvözlő iratot is nyújtották át, hasonló üdvözlőt érkezett N. Szébenből a Verein für Naturwissenschaft-tól, valamint több távírat.

Délután az ősz tudós lakomára hívta vendégszerető asztalához a tisztelgőket s főlöleges is konstatálnunk, hogy a szellemesnél szellemesebb felköszöntőknek vége-hossza nem volt, természetesen mindegyik még számos évéig még boldogságot és dicsőséget kívánván a 80 éves ősz tudósunk. Részünkről a sok jó kívánsághoz mi is a legtitesebb üdvözlőt csatoljuk a magyar tudományosság Nestora számára!

A sok üdvözlő között, melyek után dr. Brasai végtelen sok eljénést kapott, fel kell említenünk, hogy legifjabb egyetemi tanár és az összehasonlító nyelv. lapokra nézve szerkesztőjára a távollévő dr. Meltz (ez ünnepély értelmi szerzője) sem feledkezett meg veterán collegájáról, egy szép babérröszorúval tisztelvé meg őt jubileuma alkalmából.

Dé után az ünnepelt tudós pompás ebédet adott, melyre kortársai közül a jubileum fáradhatatlan rendezője dr. Kánitz Ágost, továbbá dr. Martin, dr. Entz, dr. Koch, dr. Réthy, dr. Fabiny, dr. Schmiedt Ágost egyetemi tanárok, 1839-beli tanítványai közül pedig Kovácsi Antal, Albert János, Györfy József, továbbá Májai István, Derzi Károly tordai tanárok, Mika Károly egyetemi növénytanársegéd stb. és dr. Nagy János egyetemi tanácsjegyző voltak hivatalosak, s melyen szellemes toasztok s a Sámly László pincéjének híres borai fűszereztek a szép ünnepély befejezését képező családias lakomát.

„Kelet.”

A deési kiállítás.

Deés augusztus 2.

A mezőgazdaságot üzők mintegy féltékeny szemmel nézik hazai iparunk emelkedését. Pedig nincs okuk rá. Minden haladásunk dacára legkevésbé sem tartható attól, hogy fokozódott iparunk oly nagy terjedelmet nyert volna, mely a mezőgazdasági érdekek homályba borítására képesített. Tény, hogy az ipar kérdése igen előtérbe lépett jelenleg de ez nem történik először honunkban és erre nagy szükség is van. Különben az ipar kérdése a gazdasággal kapcsolatban karoltatott fel és így a midőn annak fejlődésén iparkodunk, egyszersmind gazdaságunk minden ágának minél jelentékenyebb művelésére törekünk. Tehát csak felületes gondolkodó vélheti azt, hogy az ipar ápolása a mezőgazdaság elhanyagolásával történik. Nem akarunk mi par excellence iparos országgá lenni, de igenis akarjuk azt, hogy az ország erejének, munkaképességének színvonalára emeljük iparunkat. S ez sikerülni fog, mert oly egyének állottak a megindult üdvös mozgalom élére, kiket társadalmi állásuknál fogva hivatás-szerűleg megillet a vezetés, kik képzettségükkel fogva az önként főlvalat kötelezettségeknél tökéletesen megfelelnek képesek; — sikerülni fog, mert a cél érdekében működőket egyetértés és összesen igaz lelkesedés, helyes egyszerűség és lángoló hazafiság vezérli tetteikben.

Az iparosok, a gazdák, sőt az ezek körén kívül álló műkedvelők megragadnak minden alkalmat, hol a honi productiv erőn lendíthetnek valamit. Ennyi önzetlen buzgósg nem valhat kudarcot, ennyi jóakaratsnak meg kell teremnie az élvezhető gyümölcsöket.

A deési kiállítást is megérdemelt hűvel karolták föl a fentieknek újabb bizonyítékául.

Nem mulik nap, hogy számos bejelentés ne érkezne, pedig még egy teljes hónap van hátra.

Más helyen már említettünk néhány várost, melyekből a bejelentési ívek már beküldtek: ez alkalommal újabb felemlíthetünk néhányat: Hód-Mezővásárhely, Eger, Radna, Makó, Pécs, Nagy-Bánya, Sepsiszentgyörgy, stb. Utóbb nevezett városban október 2-án tartják meg az erdélyi gazdasági egyesületek vándorgyűlésüket kiállítással kapcsolatban. — Tagadhatlan, hogy egy a deési rendező bizottságtól mint a sepsiszentgyörgyitől egy kis elváltás volt, hogy nem intézkedtek köcsönös megállapodással akképen, hogy a nevezett vándorgyűlésnek színhelye a nagyobb szabású tárlat városos legyen. Azonban ez helyrehozható, a mennyiben egy a háromszéki házi ipar s ipari szakoktatás terjesztő egyesület, mint számos egyéb sepsiszentgyörgyi kiállító megígérte, hogy az ott kiállított tárgyakat még idejekorán Deésre szállítandják mi annyivalinkább kivihető lesz, mint a deési kiállítás még csak október 18-án nyílt meg.

A jelentékenyebb — eddig jelentkezett — kiállítók névsorát több lapban közöltem, mit e lap

tisztelt olvasóinál annyivalinkább elhagyhatok most mert úgyis részletesen elősorolom a kiállítók neveit akkor, midőn a csarnokban megjelennek. Mindamellett fölemlítem, hogy tegnapi érkezett be kiállítási titkárnkhoz Grossmann I. gépgyáros cég azon bejelentése, mely 12 gépet jelez s maga is egy kis kiállítást képezhet.

Különös kiemelés érdemel azon tevékenység melyet Kolozsváron fejtenek ki. Azon bizottság, mely székesfehérvári kiállítás érdekében működött mint ilyen — természetesen — megszűnt lenni, de saját hamvaiból phönixként ujja született: „szolnok-dobokamegyei kiállítás végrehajtott bizottsága” cím alatt. És ez feladatává tűzte époly elvűt fejteti ki most, mint tevők azt előbb, minek eredménye ékesen dicsérte a buzgalmat Székes Fehérváron.

A mi kiállításunk címe nem országos hanem megyei, ezt újabbán is tenni annyival is inkább jónak látom, mert maga gr. Zichy Jenő ur is a teljes bizonyosság kedvéért ez iránt kérdést intézett a Sz. Fehérvérről járt gr. Kornis Viktorhoz, a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület elnökéhez. Ebből következtethetünk, hogy számosan vannak olyanok, kik e kérdést fölvetik. Ezért ezáltal is jelezhetem, hogy kiállításunk országos hatásúvá lehet, ha ezt maguk a kiállítók tömeges részvétel által elősegítik, de mindenesetre kiegészítheti a székesfehérvári országossá, a mennyiben szemle alá bocsátandja azon vidékek és amaz iparág produktumai, melyek a székesfehérvári kiállításban nem híven, vagy éppen nem voltak előtűk-rözve.

A jelzett alkalommal megígérte Zichy Jenő gróf, hogy kiállításunkat személyesen is meglátogatja annyivalinkább mivel annak létesítése teljes helyeslésével találkozik. Ezen szerencsés körülmény a siker újabb bizonyítékának tekinthető. A miért nem tudjuk elég melegen fölívni az illetőket, hogy ha csak tehetik, el ne mulasszák a kedvező alkalmat megragadni úgy szeretett hazánk érdekében mint sajátjukban. Szeptember 1. nyitva a határidő és így jó alkalom lehet még azoknak is intézkedni, kik eddig azért nem tehetők meg a kellő lépéseket, mert a sz. fehérvári tárlattal voltak elfoglalva.

Havas Gyula

A kepe vagy papi-mesteri fizetésről.

Nézetem szerint a mostani kezézés eltörölendő lenne s tisztá pénz fizetésé kellene változtatni a canonicus portiot, értékesítések a hívek belátásuk szerint, miveljék, gondolják, csak hogy a pályázati hirdetésben kitétt összeget havonkénti részletekben a megye gondnok szolgáltatssa ki, a megválasztott papnak és mesternek így bizonyosan nem állanak paragon az egyház földi, mert csak egy kis szorgalom és jóakarats kell a néptől s nem képezlek oly kicsiny egyházat, a melyik legalább 500 frtot ne tudna papjának, a mesternek pedig 300 frtot adni, a nagyobb egyházak még többet, így legalább az egyházi személyek is az államhivatalnokhoz képest aránylag lennének díjazva.

A mostani kezézésnél valami visszataszító jelenet van, a melytől minden becsületes érzetű ember undorodik, bíraskodni egyik s másik kepeje felett s ebbe még a papnak is bele kell szólni, ott kell lenni, hogy meg ne csalják látatlanul a kepevel.

Aztán ilyenkor tartatni szokott potus t. i. a papnak, mesternek meg kell vendégelni kepehordás alkalmával a presbiteriumot, még minden kepehordozónak a cilindert pálinkát kezébe kell nyomni meg egy kis kenyert, ilyenkor a papnak ki kell tenni magáért s jó lakomát csinálni, a mi nem kis költségbe kerül, hát még a kepe értékesítése, mind megannyi kiadás, abból a kepeből, a mit ha pénzüll kapnának az egyházi személyek a többi költségek kikerültetnének s még egyéb kedvetlenség is.

Lám az államnak is mibe kerülne az adófelhajtás, ha minden adóvivőnek egy szeletecske kenyert, meg az üveg pálinkát kínálnának, meg a községi előljárosságot azután meg kellene vendégelni, úgy urason, hogy panasz ne legyen, meny nyi kenyér, hus, bor, pálinka fogyna el, miad azt az adóbból kiállva; de itt hála istennek nincs efféle absurdum, csak a papok, mesterek házában képezéskor.

El kell törölni a mostani kezézését, mert nem is igazságos, miután nem jövedelmi arányban fizetik, mint fennebb is jeleztem.

Jobb sorsot a papnak és a tanítónak, mert ezeknek munkásságától, miveltéségtől függ a haza jólléte, virágzása s függ a vallásos erkölcs, a tiszta jellem, ók hivatottak azt terjeszteni és fejleszteni — ellenesetben elsatnyul, pap, tanító és hallgató. — Hány jól készült fiu taplósdott meg egy-egy nyomorult egyházban s még másban is a nyomorult helyzet miatt, félbe kellett hagyni azt a szép születet s megfogni az ekeszarvát, kasza- és kapanyelet, hogy fenntarthassa magát és ártatlan családját, — oh így ne várjunk haladást. — Hiszen ily nyomorult helyzetben, sem ruházkodni, sem mivelődni nem tud hivatásához illőleg, hát még a hol fát hord a pap s mester a hátán, lehet ilyen egyház is, ahol megengedik a hívek, aztán ne csodálkozzanak, ha köteleseiknek eleget nem tehetnek s el-elvetemednek.

A kik hivatottak, gondolkozzanak a mostani keperendszeren s töröltessek el, változtassák át

késpézzé, mert sokkal ajánlatosabb, diszesebb lesz, mint a mostani kepezetés, mely nem kepe hanem egy csomó pepe, mely megmételvez papot és hallgatót, szüli egy kedvetlen éretlenséget, a melynek elég szomorú jelenetei mutatkoznak, majd minden egyházközésgben.

Egy presbiter.

(Vége.)

VIDEKI ÉLET.

Zabola 1879. augusztus 7-én

Zabolán a tanuló ifjuság által a községi iskola javára összhangzatos énekek és szavazatal összekötött táncszelvény rendeztetett folyó hó 3-án.

Kövés számu, de szép kis közönség volt összegyűlvé. Kedvvel mulatánk világos viraditig.

Azonban semmit sem nyujthata a tanuló ifjuság az iskolának a falusiak részvétlenségé miatt.

Ez alkalomkor megbotránkozásal és fájdalommal láttuk s tapasztaltuk rosz uton haladó falusi fiatalaságunk illemtelen, goromba magaviseletét, eljárását. Ugyanis: 30-40-en összegyűlvé az iskola előtt egész éjen át kiabáltak, kurjongattak s általában fenyegető állást foglaltak el annyira, hogy a benn mulatók legtöbbször az iskolából nem mert kimozdulni.

Az előljárosság nem hogy véget vetett volna botránynak, de sőt annak fő-főtárgya biztatá a miveltelenség sötétségben fetregő alávaló sepredekét.

Kormányunk abban az édes álomban ringatja magát, hogy — miután a gyönyörű iskola felépítésére 10 ezeret körülbelől, s azóta minden évben ezer forintot izzadva áldoz — Zabola közönsége miveltelenségé miatt. — Attila látva csuszó férregg alacsonyult hunjait sirva tántorogva vissza sírjába minden mivelt ember pedig undorral fordul el tőlük.

Bizony semmi haladás sem észlelhető. Messze, roppant messze vagyunk még a céltől!

Négy tanítóval bíró iskola van, de ha az egyik elrontja, a mit a másik épít s ha község s annak előljárossága azzal a buzgalommal s jóakarattal támogatja az iskolágyet a jövőben is mint eddig s ha folyvást önhaszonlesés, saját zsebünk töltése forog szemünk előtt és a közös ügyekre, melyek által a nép miveltetését és boldogságát mozdíthatnók elő, annyit áldozunk, mint eddig: eisülyedünk, vagy legalább ott maradunk, a hol voltunk s a kormányának értünk tett áldozata, nekünk nyujtott segédleme szüzlére vetett mag.

Az iskola egyik szárnya most és kezdettől fogva előljárossági iroda: egyik kamrája börtönnek használtatik (a törvények melyik § sa alapján, vagy miféle engedély folytán, nem tudatik) a másik rész is lehet idővel mérsárszék, vagy csapszék. S ki tudja, meglehet, hogy a cél így könnyebben el lesz érthető!?! Pöföfiként: itt is, ott is éltethet az isten kedvére.

Még annyit bátrak leszünk megemlíteni, hogy Zabola utcáin naplemente után járni nem tanácsos életveszélyeztető dolog ha a „pajkos” fiatal ember kezébből kirepült kő csak a lábát, vagy csak egyik oldalbordáját törli el: közsönnet! és nagy hálával tartozik az ilyen ember a jó szerencsének. Az előljárosság részéről a tekintetben sincs semmi téve.

Fogadják az érdekeltkéző indulatu figyelmeztetésemet jóakarattal s igyekezzenek a közügy iránti köteleseégeiket teljesíteni.

Egy zabolai.

SZINESZET.

Az „utolsó levél”-ben Sardou Viktor e régi kitünő s éppen azért még mindig korszerű társadalmi vigjátékában lépett fel negyedszer városunkban Prielle Cornelia, (Bru Susanne) kedves szerepében. A kitünő művésznő, ki társalgási szerepekben egyetlen a maga nemében, pártatlan élvezetet nyujt a minden legkissebb mozdulatát megfeszített figyelemmel kísérső s minden szaván áhitattal csüngő közönségnek.

Az érdeklődés emelése szolgál az azon körül mény is, hogy ez volt három drám. szerep után első e nemű, könnyebb fajú alakítása.

A kik élvezték e remek játékok, az élvezet mellett bizonyára hasznos is szerettek maguknak, mert az ily költői csinnal teremtett művészi gondolat megtestesített, s minden társadalmi finomsággal előnyösen kidomborított tiszta szép jellem, gyakran mara randóbb benyomást kelt, mint sokkal nagyobb szabásu, erőteljesebb, de egyik vagy másik tekintetben a lélektani tisztaságot kérdésessé tevő, főképen a hatásra számított compositiók. Az a látszólagos nyugalom midőn a férj netét keresi, ki a hajdani kedves szobájában van elrejtve; az önfeláldozó lealacsonyítás, hogy a barátó mentve legyen; az ébredező szerelem ártatlan nyilvánulása — mind feledhetetlen momentumok maradtak előttünk.

Sz a t má r y (Block Prosperje) teljes routine mozgtól, beszélt és tett. Egyéniségének természetes humorát, tehetségéből és, úgy látszik, alapos tanulmányból kifolyó határozottsága, gyakorlottsága emelte oda, hogy folytonos derült hanglatban tartotta a közönséget. Nem egyszer emlé-